

Mgr. Michaela Brendlová

„Manuál“ pro zajištění ochrany míst s velkou koncentrací osob proti protiprávnímu jednání

Anotace

Předkládaná studie je koncipována jako „příručka“ určená pro majitele/provozovatele míst, která sdružují velké množství osob (např. obchodní centra, stadiony, kina a restaurace, atd.) a jejich zabezpečení představuje jednu ze současných priorit v bezpečnostní oblasti. Jedná se o jakýsi soubor doporučených postupů, které mají za cíl zvýšit zabezpečení a odolnost těchto míst. Doporučení jsou zaměřena především proti hrozbě teroristického útoku.

Klíčová slova

Doporučení, soukromý sektor, místa velké koncentrace osob, „manuál“.

Abstract

The study is designed as a "handbook" for owners/operators of sites that may be understood as places of mass gathering of people (e. g. shopping centers, stadiums, cinemas and restaurants) and whose security is one of the current priorities in the security area. This is a set of recommended practices designed to increase the security and resilience of these sites. The recommendations are mainly focused on the threat of a terrorist attack.

Keywords

Recommendations, private sector, crowded places, „manual“.

Poznámka

Při tvorbě této studie autorka čerpala inspiraci především ze sady publikací vydaných britským Národním protiteroristickým bezpečnostním úřadem (*National Counter Terrorism Security Office, NaCTSO*), které obsahují řadu doporučení ke snížení zranitelnosti jednotlivých typů *crowded places* v souvislosti s teroristickou hrozbou¹. Dalším významným zdrojem inspirace byla Příručka pro obce vydaná Ministerstvem vnitra České republiky², určená nejen ke vzdělávání pracovníků krizového řízení v oblasti vnitřní bezpečnosti.

---

¹ National Counter Terrorism Security Office. *United Kingdom Government* [online]. London [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/collections/crowded-places>

² *Příručka pro obce: Ministerstvo vnitra České republiky*. T-SOFT a. s., 2014.

Úvod

Doporučení týkající se zajištění ochrany míst s velkou koncentrací osob proti protiprávnímu jednání je stručný průvodce, který má za cíl sloužit majitelům, provozovatelům a jiným subjektům, kteří se starají o zabezpečení jednotlivých míst s velkou koncentrací osob.³ Obsažená doporučení jsou vesměs obecné povahy a slouží ke zvýšení odolnosti těchto míst vůči protiprávnímu jednání a zvláště pak k předcházení teroristickým útokům. Nedostatečně chráněná místa s vysokou koncentrací osob, které se zde nacházejí, se často stávají snadným „terčem“ právě teroristických útoků. Přestože doporučená opatření jsou zaměřena především na boj proti terorismu, mohou fungovat stejně dobře i proti jiným hrozbám, jako jsou krádeže, vloupání anebo žhářství.

V důsledku zhoršující se bezpečnostní situace v Evropě, pravděpodobnost, že se stanete účastníkem teroristického incidentu, značně roste. Je na to Vaše společnost připravena?

Například víte jak postupovat v případě obdržení výhružky o uložení výbušnin ve Vaší provozovně? Na co se zaměřit v rámci plánování evakuace? Anebo jak byste mohli poměrně významně vylepšit zabezpečení Vašeho objektu/prostranství pouze v rámci jeho údržby?

Ujistěte se, že jste pro ochranu svých zaměstnanců, zákazníků, návštěvníků a majetku udělali vše co je ve Vašich silách, nejen zákonem povinné minimum. V případě, že by došlo k nějakému incidentu, pak nemusíte trpět výčitkami v důsledku zanedbání svých povinností. Mimo to existuje i řada pádných podnikatelských důvodů, proč investovat do dodatečných bezpečnostních opatření, ke zmírnění dopadů nežádoucích událostí, pokud by nastaly.

Jde o dobré jméno a reputaci, která může představovat konkurenční výhodu na trhu. Lidé budou spíše preferovat solidní firmu, která bere vážně bezpečnost svého personálu a zákazníků. Bezpečnostní plánování má dále zásadní význam pro zajištění kontinuity činností Vaší firmy a tím i snížení případných ekonomických škod, v případě, že by k nějakému nežádoucímu incidentu došlo.

V rámci Vašeho bezpečnostního plánování by Vám následující rady a postupy, měly sloužit k identifikaci nebezpečí a snížení rizik na co možná nejnižší úroveň. Neberte však tato doporučení jako striktní kroky, kterých se musíte za všech okolností držet. Přizpůsobte je konkrétnímu objektu/akci v závislosti na místě, okolí, času a dalším okolnostem.

---

³ Místa s velkou koncentrací osob jsou například: nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy, bary, kavárny a restaurace, noční kluby, hotely, kina a divadla, koncertní sály, zábavní centra, parky a náměstí, turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie, sportovní haly a stadióny, významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží/zastávky, letištní terminály, nemocnice, polikliniky a další zdravotnická zařízení, školská zařízení, koleje, menzy, knihovny, církevní památky, modlitebny, místa určená k uctívání.

Kroky, které přijmete k zajištění Vašeho podnikání (provozovny/akce) mohou do značné míry také přispět k posílení národní bezpečnosti. Mohou dobře posloužit jako prevence nebo povedou přímo k odhalení teroristických aktivit.

1. Řízení rizika

K vytvoření optimálního bezpečnostního systému pro konkrétní subjekt (objekt nebo akci) je nutné provést bezpečnostní analýzu. Na základě této analýzy budou identifikovány bezpečnostní hrozby a rizika, pravděpodobnost, s kterou danému subjektu hrozí a v neposlední řadě stanovena jeho zranitelnost vůči nim.

Tato analýza vám pomůže při rozhodování:

- Jaké zlepšení ve vztahu k bezpečnostním opatřením je třeba ještě přijmout.
- Jaké typy bezpečnostních a pohotovostních plánů je dále třeba rozvést.

Následující diagram znázorňuje typický cyklus řízení rizik:

I. Identifikace možných hrozeb

V první řadě je třeba definovat možné zdroje nebezpečí vůči chráněným zájmům. Položte si otázky, zda je Vaše firma nějak ohrožena:

- **Přírodními katastrofami** – př. Nachází se Váš objekt/ koná se Vaše akce na vymezeném záplavovém území? (možné ohrožení povodní).
- **Haváriemi** – př. Pracujete s nebezpečnými látkami? (zimní stadiony, amoniak).
- **Úmyslnými činy** – př. Hrozí vám z jakéhokoliv důvodu, vyšší pravděpodobnost hrozby v podobě teroristického útoku? (Olympijské hry).

V souvislosti s teroristickou hrozbou je důležité správně posoudit možnou podobu potenciálního útoku a jeho proveditelnost. – „**CO**“ se může stát a „**JAK**“ se to může stát. Položte si následující otázky:

- **Můžete se něco dozvědět z vládních informačních zdrojů a médií o aktuální bezpečnostní situaci nebo nedávných teroristických aktivitách?** – Identifikujte dosavadní nepřátelské skupiny a jejich modus operandi.
- **Existuje nějaká souvislost s umístěním Vašeho objektu nebo konané události, s návštěvníky, sponzory, dodavateli, personálem anebo Vašimi aktivitami, která by zvláště zvyšovala Vaši atraktivitu jako teroristického cíle.** – V rámci bezpečnostních úvah zohledněte specifika konkrétního objektu/místa/akce (riziková data konání akce, odolnost staveb, účast VIP apod.)
- **Existuje nějaký vztah mezi Vámi a jednotlivci nebo organizacemi, které přitahují publicitu a mohli by se stát teroristickými cíly?** – Zhodnoťte, zda s Vámi není spjatá nějaká skutečnost přitahující veřejnou pozornost, kterou by teroristé mohli zneužít. (př. Akce v obchodních centrech za účasti VIP.)
- **Máte „rizikového souseda“? Pokud by proti němu došlo k teroristickému útoku nebo jiné mimořádné události znamenalo by to možné škody i u Vás?** – V rámci identifikace hrozeb a jejich možných dopadů je třeba zohlednit prostředí, ve kterém se Váš objekt/místo/akce nachází.
- **Jaké informace o kriminální aktivitě a jiných problémech Vám může poskytnout místní police v souvislosti s Vaší lokalitou?** – Informujte se o bezpečnostní situaci ve vaší lokalitě. Terorismus je často spjat s jinými nelegálními aktivitami (př. prodej drog, krádeže, prodej padělaného zboží).
- **Existují jakýkoliv aspekty vašeho podnikání nebo jiné aktivity, které by mohly být zneužity teroristy nebo by jim „usnadnili práci“ jako např. různé plány, odborné znalosti nebo možnost neoprávněného přístupu do budovy nebo k informacím?**

Dobré určení zdrojů ohrožení představuje základní stavební kámen úspěšného bezpečnostního systému. Pokud dojde k zanedbání a nedůsledné identifikaci potenciálních nebezpečí může být výsledný bezpečnostní systém ohrožen neefektivitou a plýtváním zdrojů.

II. Stanovení co chceme chránit a naše zranitelnost

Ujasněte si, co jsou Vaše chráněné zájmy. Definujte si své priority - čeho si ceníte, o co nechcete přijít a co přesně chcete chránit. V zásadě jde o tyto kategorie:

- Životy lidí (zaměstnanci, návštěvníci, zákazníci, dodavatelé)
- Majetek (budovy, vybavení, plány, apod.)
- Informace (v elektronické a papírové podobě)
- Procesy (zásobování a jiné rozhodující procesy životně důležité pro vaši firmu)

Měly byste již disponovat opatřeními, jejichž účelem je omezení vstupu do objektu/prostoru a kontrolu přístupu. Dále plány a opatřeními, které řeší ochranu před běžnou kriminalitou,

IT ochranu před viry a hackery, požární ochranu apod. Zkontrolujte obvyklým způsobem své současné plány a opatření.

Pokud jste v prvním kroku analýzy vyhodnotili, že Vám hrozí vysoké riziko napadení, **zvažte svoje slabiny** a pak se zaměřte na skutečnost, jak by se o nich mohli dozvědět jiní. Berte v úvahu:

- Citlivé informace, které jsou o Vás volně k dispozici na internetu nebo veřejných dokumentech.
- Zohledněte cokoliv, co by mohlo informovat potenciálního Vaše zařízení nebo služby, které jsou životně důležité pro Vaši kontinuitu podnikání.

III. Identifikace opatření snižujících rizika

Přístup k bezpečnosti musí být integrovaný. Je třeba jednotně přistupovat k fyzickým bezpečnostním opatřením stejně jako informačnímu zabezpečení nebo zajištění zaměstnanců. Bylo by bezpředmětné investovat do drahých technických bezpečnostních opatření, pokud by je například nespokojený zaměstnanec lehce sabotoval. Ne bez důvodu se říká, že *„Zabezpečení systému je tak silné, jak silný je jeho nejslabší článek.“*

Pro vytvoření komplexního zabezpečení je vhodné kombinovat jednotlivé bezpečnostní prvky tak, aby vznikl do sebe zapadající systém. Především elektronické prvky vyžadují ujasnění realistického využití a nutnou provázanost s obsluhou. Příkladem může být využití otočné kamery, která by jako taková byla k ničemu, kdyby ji chyběla fyzická obsluha, která ji ovládá, monitoruje okolí a v případě potřeby reaguje.

Pokud budete chtít investovat do dodatečných bezpečnostních opatření, je dobré si připomenout, že **terorismus je zločin**, takže řada preventivních opatření, které se používají na odrazení zločinců, platí stejně dobře i proti teroristům. Zhodnoťte Váš současný bezpečnostní systém, a pokud je kvalitní nepotřebuje větších změn.

IV. Kontrola bezpečnostních opatření a nácviku

Bezpečnostní plány by se měly pravidelně kontrolovat a procvičovat, aby se zajistilo, že zůstanou funkční a aktuální. Pokud dojde k jakýmkoliv změnám, je nutné podle nich upravit i Vaše plány. Například pokud proběhnou nové stavební práce, musí být v plánech zahrnuty. Stejně jako personální změny, kdy je třeba aktualizovat kontakty a informace.

Pokud je to možné bylo by ideální provádět tato cvičení ve spolupráci se všemi zainteresovanými subjekty, jako jsou bezpečnostní a záchranné sbory nebo místní orgány.

Ujistěte se, že Vaši zaměstnanci přijali nutnost bezpečnostních opatření a bezpečnost chápou jako součást odpovědnosti každého, ne jen bezpečnostních expertů.

2. Bezpečnostní plánování

V České republice je praxe taková, že většina veřejných míst s velkou koncentrací osob nemá bezpečnostního manažera. Pokud je to i Váš případ, bylo by dobré určit alespoň jednoho pracovníka, který by odpovídal za bezpečnostní agendu Vaší provozovny/objektu/akce. Ten by měl na starosti:

- tvorbu bezpečnostních plánů na základě posouzení rizik,
- provádění jejich pravidelné revize,
- školení zaměstnanců v bezpečnostní oblasti,
- cvičení (př. evakuace),
- zajištění spolupráce s bezpečnostními složkami a místními úřady.

Tvorba bezpečnostní dokumentace

Bezpečnostní manažer by měl vytvořit plně funkční plán, který bude pravidelně kontrolován, aby se zajistila jeho aktuálnost a akceschopnost.

Při tvorbě plánu zvažte následující:

- detaily všech ochranných bezpečnostních opatření, které mají být provedeny (zahrnující fyzickou, personální a informační bezpečnost),
- návody jak reagovat na výhružky (př. telefonická výhružka bombového útoku),
- návody jak reagovat na objevení podezřelého předmětu nebo neobvyklé situace,
- orientační systém značení. (př. vyznačení evakuačních cest, vyvěšení pokynů a kontaktů),
- evakuační plány ven/dovnitř objektu/prostoru a plány jeho zajištění během evakuace,
- plán kontinuity činností,
- strategie komunikace s médii a veřejností.

Efektivní bezpečnostní plány musí být **jasné, jednoduché a flexibilní**, stejně tak jako musí být kompatibilní s již existujícími plány (např. s evakuačními). Mělo by z nich být jasné patrné, jak se zachovat v konkrétní situaci.

Váš plán by měl obsahovat následujících sedm základních pokynů, použitelných pro většinu incidentů:

- Nedotýkejte se podezřelých předmětů.
- Přesuňte všechny osoby do bezpečné vzdálenosti.
- Zabraňte ostatním v přiblížení/ve vstupu - musíte oddělit lidi od problému.
- Komunikujte se zaměstnanci, zákazníky a veřejností.
- Nepoužívejte v bezprostřední blízkosti podezřelého předmětu rádiové přístroje (mobilní telefony, vysílačky).
- Informujte policii.
- Zajistěte osobu, která našla podezřelý předmět nebo byla svědkem incidentu, aby mohla podat informace policii.

3. Bezpečnostní opatření

Na základě posouzení rizik se určí, jaká bezpečnostní opatření je třeba přijmout. Konečný výběr opatření by měl být důkladně posouzen za pomoci odborníků, aby nedošlo ke zbytečné investici do neefektivního a zbytečného vybavení.

Bezpečnostní opatření nesmí ohrozit bezpečnost veřejnosti! Pamatujte, že musíte zajistit, aby v rámci implementace jednotlivých prvků byly zajištěny všechny nezbytné předpisy (povolení, požadavky na požární bezpečnost, apod.).

Při plánování konkrétních opatření berete v potaz prostředí, kde se Váš objekt/akce nacházejí. Může Vám to pomoci ke snížení nákladů. Uvažujte, jakými bezpečnostními prvky dané místo disponuje, a které byste mohly snadno zahrnout v rámci svého bezpečnostního plánování.

K zajištění efektivní a komplexní ochrany objektů/prostředí je vhodné kombinovat jednotlivé prvky ochrany s ostatními prostředky a druhy ochrany, aby se mohly vzájemně doplňovat. V úvahu je nutno brát i míru přípustného rizika.

Typy zabezpečovacích systémů:

- Fyzická ochrana.
- Mechanické zábranné systémy.
- Elektronické zabezpečovací systémy.

V rámci plánování ochranných bezpečnostních režimů použijte metodu postavenou na protiteroristických principech **OOZ**:

Odradit – Opatření mají za úkol zastrašit a odrazit potenciálního útočníka.

Odhalit – Včasná detekce narušení a vniknutí do hlídaného prostoru.

Zpozdit – Opatření, která mají prodloužit délku průniku nebo napadení na dostatečně dlouhou dobu.

Fyzická ochrana

Pro váš bezpečnostní systém je důležité, aby vaši zaměstnanci (včetně externě najatých pracovníků) byli “bdělí” ve vztahu ke svému okolí a možným hrozbám. Díky dobré znalosti svého pracoviště dokážou právě oni nejcitlivěji vnímat změny v podobě neobvyklého chování nebo podezřelých předmětů. Vaši zaměstnanci musí mít důvěru, že veškerá podezření, která oznámí, budou brána vážně, i přesto že by se mohlo jednat o planý poplach. V souvislosti s tím jsou nutná cvičení a instruktáže na co by se váš personál měl zaměřit (př. cizí lidé v méně přístupných místech, opuštěné tašky, apod.).

Bezpečnostní pracovníci

Kvalitně vyškolená a vybavená ostraha je nejefektivnějším bezpečnostním opatřením, jelikož působí jak při odstrašení a včasné detekci tak v případě okamžité reakce i mírnění dopadů.

Bezpečnostní personál může být využit například pro kontrolu vstupu, pochůzkovou činnost nebo obsluhu velínu a bezpečnostních technologií v něm umístěných.

Pro konkrétní objekty/prostředí je třeba vypracovat standardizované postupy pro bezpečnostní personál, které musejí být pravidelně revidovány. V dokumentaci by měly být vyřešené otázky pravomocí, kompetencí a neměly by chybět rozepsané rutinní činnosti a postupy i pro méně běžné situace (př. výhružný telefonát).

Neodborný personál

Neodborným personálem jsou pracovníci organizace, jejichž pracovní agendou není primárně bezpečnost. Přesto se nepřímou podílejí na bezpečnostním systému organizace a jsou jeho nedílnou součástí. Jsou to například pořadatelé, pedagogický dozor, uvaděči, školníci nebo pracovníci úklidu a údržby.

Většina míst s velkou koncentrací osob si z finančních důvodů nemůže dovolit zaměstnávat bezpečnostní ostrahu. V těchto případech pak neodborný personál plní hlavní úlohu v rámci prevence a při zmírnění dopadů incidentů. Mezi největší výhody každého zaměstnance patří znalost osob a prostoru výkonu pracovních činností.

Vnitřní hrozby

Bezpečnostní hrozby mohou mít svůj zdroj/příčinu mimo organizaci, ale stejně tak dobře mohou mít svůj původ uvnitř organizace. Musíte počítat s tím, že potenciálním zdrojem rizika mohou být i vaši zaměstnanci anebo najatí pracovníci (př. údržba a úklid, ostraha), kteří mají oprávnění k přístupu do vašich objektů a prostor. Pokuste se snížit toto riziko například omezením přístupu do strategicky důležitých prostor objektu, které nejsou nutné k výkonu práce většiny zaměstnanců.

V rámci své personální politiky se zamyslete:

- Provádíte dostatečnou “bezpečnostní prověrku“ při přijímání nových zaměstnanců?
- Mají vaši zaměstnanci na pracovišti povětšinou dobré vztahy? (př. existence vážných osobních sporů)
- Máte alespoň hrubý přehled o osobním životě vašich zaměstnanců? (př. rodinné zázemí)
- Máte Vy a Váš personál nějaké povědomí o projevech extremismu a radikalismu? (př. dokážete rozpoznat signály nasvědčující tomu, že se váš zaměstnanec/kolega radikalizuje?)

Mechanické zábranné systémy

Mechanické zábranné prostředky svou konstrukcí znemožňují jejich jednoduché překonání a mají tedy za úkol především narušitele zpozdít. V souvislosti s jejich používáním mluvíme o tzv. *zpoždovacím faktoru*, který definuje, jak dlouho je konkrétní prostředek schopen dostupnými metodami a nástroji odolávat napadení. Ale samy o sobě nejsou schopny objekt skutečně beze zbytku zabezpečit a chránit.

Bezpečnostní dveře, zámky

Bezpečnostní dveře v různých certifikovaných třídách slouží ke snížení možnosti násilného vstupu a k celkovému posílení plášťové ochrany objektu. Mohou například odolat výbuchu, střelbě nebo mimořádně násilnému pokusu o vstup.

Bezpečnostní dveře musí být instalovány spolu s kvalitními bezpečnostními zámky a rámy dveří musí být zapuštěny do stěn. Bez těchto opatření značně klesá jejich odolnost a tedy i funkčnost. Ideálně je zahrnout tyto dveře již do plánovacích stavební dokumentace, jelikož dodatečná instalace je poměrně komplikovaná.

ezpečnostní okna, rolety,

Stejně jako u bezpečnostních dveří jsou bezpečnostní okna efektivním prvkem plášťové ochrany objektu a platí pro ně stejná kritéria:

- V různých certifikačních třídách jsou odolná proti střelbě, výbuchu nebo prohození.
- Nutnost ukotvení rámu do pevných stěn.

Jako z odolňující prvky oken mohou posloužit například těžké závěsy a rolety.

Létající fragmenty skla způsobené například bombovým útokem bývají častou příčinou poranění nebo dokonce úmrtí. Použitím **bezpečnostních skel** nebo zajištění skleněných ploch **bezpečnostní fólií** můžete značně snížit počet potenciálních obětí, pokud by došlo k zasažení vaší budovy takovým útokem.

Mimo to, prosklené dveře a okna jsou nejčastějším místem napadení a nejsnazší překážkou pro vniknutí do budovy. Ochrana těchto vstupů je v rámci bezpečnosti základ.

Ploty, turnikety, propouštěcí branky

Slouží k zamezení vstupu neautorizovaným osobám do objektu/na pozemek a především v kombinaci s prvky PZTS a CCTV jsou efektivními nástroji pro kontrolu vstupu.

Sloupky, bloky, rampy,

Sloupky, bloky, rampy, betonové květináče a jiné mechanické zábrany slouží především k zastavení vozidel a jejich nájezdu do bezprostřední blízkosti objektu nebo dokonce brání do jeho nárazu. Jedná se o účinná opatření především v případě bombového útoku za pomoci vozidla, kdy by vzniklá vzdálenost (ideálně 30m) mezi instalovanou přepážkou a budovou měla snížit účinky případných výbušných zařízení.

Do této skupiny ochranných prvků patří i některé vlastní stavební součásti budov, které již svou podstatou tvoří překážky proti vniknutí pachatele.

Elektronické zabezpečovací systémy

Kamerový systém (CCTV – Closed Circuit Television)

Kamerový systém se využívá k monitorování dění a osob nacházející se ve vnitřním i vnějším prostoru.

CCTV funguje jako záznamové zařízení, anebo je neustále obsluhované (setrvale, průběžně sledován) bezpečnostním personálem popř. vrátným.

V případě, že není možná instalace kamer do všech prostor, preferujte především kamery monitorující vstupy. Dále je třeba zauvažovat nad množstvím instalovaných kamer a to především ve vztahu k počtu osob, které je obsluhují (na 17 palcový monitor se doporučují umístit max. 4 kamerové pohledy). Osvědčeným postupem je dále přepnout kamery do režimu sepnutí v případě pohybu, což zajistí, aby rozsvícení monitoru upoutalo pozornost dispečerů.

V rámci kamerových systémů lze investovat i do zařízení nad rámec běžné kontroly (např. systémy rozpoznávající tváře, systém na rozpoznávání podezřelého chování, apod.).

- Nezapomeňte Váš kamerový systém pravidelně udržovat, aby mohl plnit svoji funkci (kontrolujte technický stav kamer, kvalitu snímků a nahrávek, apod.)

Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy (PZTS)

Jeho hlavní funkcí je detekce neautorizovaného popřípadě násilného narušení perimetru nebo vstupu do objektu. Jednotlivé prvky systému se dělí na perimetrické, plášťové, prostorové, předmětové a nabízejí celou řadu využití, jde například o detektory pohybu, otevření dveří a oken, infračervené zóny, detekci tříštění skla.

Výhodou těchto čidel je nastavení, kdy poplach z nich lze poslat pomocí SMS na mobilní telefony nebo odeslat přímo na tzv. dohledové a poplachové přijímací centrum (DPPC). DPPC funguje jako centrální dispečer s možností sběru různých dat ze střežených objektů a jejich dálkový dohled i dálkovou kontrolu.

Vnitřní rozhlas

Je účinný komunikační nástroj v případě nebezpečných situací. Doporučuje se nastavit především dvě poplachová hlášení – povel pro evakuaci ven (požární evakuaci) a povel k uzamčení se v místnostech (lock down).

Rentgenový přístroj (RTG) a detektory kovů

RTG slouží k detekci zbraní, bomb a výbušnin v zavazadlech v rámci vstupních kontrol. Provádí v součinnosti s kontrolou detektorem kovů. K efektivnímu využití rentgenu a detektorů kovů je zapotřebí proškolené obsluhy.

Přístupové a docházkové systémy

Kromě jiného se systémy využívají k zamezení vstupu neautorizovaných osob, případně k omezení jejich dalšího pohybu po objektu. Vstupy a průchody na čipy, karty případně

biometrické čtečky jsou efektivní ochranným prvkem v boji proti běžné kriminalitě anebo např. vandalství.

Osvětlení, fotočidla

Efektivní, nízkonákladový prvek zabezpečení, který zvláště v kombinaci s detektorem pohybu (světlo se rozsvítí, pokud čidlo zaznamená pohyb) poměrně dobře slouží k odstrašení potenciálních narušitelů.

Protiteroristické principy	Příklad možných opatření
Lepší odolnost proti výbuchu	<ul style="list-style-type: none"> vnější (venkovní) bariéry nebo zesílené obvodu k zamezení razantního, průbojného nebo blízkého útoku; použití stavebních materiálů, které snižují riziko tříštění, včetně skleněných výplní odolných proti výbuchu a konstrukčních řešení, která snižují riziko zhroutení budovy.
Lepší řízení správy budovy	<ul style="list-style-type: none"> vstupní opatření, která brání nepřátelské vstupu; oddělení hlavního vytápění, větrání a klimatizace pro vstupní prostory, oblasti pro doručování a poštovní přihrádky od těch, které jsou obsazeny hlavními obsazenými prostory; vstupy (přívody) vzduchu v bezpečném prostoru nad úrovní prvního patra; uskladnění nebezpečného materiálu v bezpečné vzdálenosti od objektu.
Lepší řízení správy dopravy	<ul style="list-style-type: none"> opatření, která brání přístupu nebo těsné blízkosti nezkontrolovaných vozidel k objektu nebo chráněným místům; opatření, která snižují rychlost vozidel blížících se k chráněným místům nebo místům jejich obrany jako např. zatáčky nebo šikany.
Lepší dohled	<ul style="list-style-type: none"> volný prostor pohledu kolem budovy; absence prohlubní na fasádě nebo zvýšení budovy; přehledný městský mobiliář; dobře udržované a spravované odpadkové koše v okolí budovy, které snižují možnost umístění nebo schování podezřelé předmětu stejně tak jako nevšimnutí si podezřelé aktivity; provádění a zajištění detailního dohledu budovy i jejího okolí pomocí kamerového systému a ostrahy budovy; orientaci budovy tak, že má výhled na veřejný prostor a sousední budovy, což podporuje neformální dohled těmi, kteří tato místa navštěvují a využívají je; dobře řízeny, spravovány a kontrolovány vstupní přístupové body do konkrétních míst a budov včetně prověření návštěvníků na recepcích, což posléze vede k předcházení neoprávněných vstupů a menším příležitostem vnesení zavazadel, balíčků atd. včetně odrazení dalších kroků a plánů možných útočníků.

Zdroj: KRČÍLEK, Pavel. Místa koncentrace velkého počtu osob z hlediska jejich bezpečnosti aneb koncept „crowded places“ a jeho praktické využití

4. Dobrá správa objektu

V rámci bezpečnostního plánování by se nemělo zapomínat na dobrou správu objektu, protože čisté a dobře udržované oblasti v upraveném terénu, představují obraz profesionality a skýtají menší prostor pro nepozorovaný průnik. To může ve finále odradit případného útočníka. Právě vzhled a poloha představují významný aspekt z pohledu posouzení zranitelnosti určitého objektu/místa ze strany potenciálního útočníka.

Čisté, upravené a přehledné prostředí dává také menší prostor pro umístění podezřelých předmětů nebo zavazadel. Může se také předejít řadě falešných poplachů. Například by mohlo dojít k mylnému předpokladu, že pohozený odpad představuje podezřelý předmět. V souvislosti s dobrou správou a údržbou Vašeho objektu/prostranství můžete využít následujících doporučení:

- Vyvarujte se umístování odpadkových košů blízko kritických/zranitelných oblastí (skleněných ploch, nosných konstrukcí budov, atd.)
- Další alternativou je použití průhledných pytlů na odpad, kde by mohlo být patrné už na první pohled, jestli se uvnitř nenachází podezřelý předmět.
- Udržujte vnitřní i vnější prostory (př. východy, vchody, toalety) a čisté a upravené.
- Uzamykejte neobsazené kanceláře, pokoje a úložné skříně.
- Pokud je to možné prořezávejte stromy a keře zejména v blízkosti vchodů.
- Průběžně kontrolujte, že všechny únikové východy zda jsou funkční a použitelné (a neslouží například jako skladiště).
- Pravidelně ověřujte možnost rychlého otevření uzamčených východů. Dbejte na to, aby všichni, kterých se to týká, věděli o umístění klíčů od takových východů.
- Ujistěte se, že protipožární zařízení je funkční. Informujte zaměstnance o umístění hasicích přístrojů a dbejte, aby si osvojili jejich ovládání.
- Na snadno dostupném místě (v případě institucí na každém patře) skladujte funkční svítilny a lékárničky.
- Přehodnoťte nutnost skladování snadno výbušných a hořlavých látek v objektu. To platí zejména pro paliva a tlakové nádoby (propan-butanové či kyslíkové lahve, spreje atd.). Vlivem tlaku a zvýšené teploty například v souvislosti s by mohlo dojít k jejich výbuchu.

5. Plánování evakuace

Jako součást vašeho bezpečnostního plánu by nemělo chybět plánování evakuace, ke které by mohlo dojít v řadě situací jako například nález podezřelého předmětu, obdržení podezřelé zásilky, požáru či z důvodu jiné mimořádné události nebo nebezpečí. Evakuační plán umožňuje organizovaný, rychlý a bezpečný únik z budovy nebo prostranství.

Bez ohledu na druh ohrožení a okolnosti musíte v případě evakuace co nejdříve kontaktovat Polici České republiky.

Připravte si plán jak na **evakuaci ven** tak **evakuaci dovnitř**. Záleží na druhu nebezpečí, zda je vhodnější zůstat uvnitř anebo se evakuovat ven. Například při ozbrojeném útoku před

objektem, kdy není možné utéci z ohroženého prostoru/objektu je bezpečnější uschovat se uvnitř. Naopak v případě evakuace z důvodu obdržení výhružky o uložení výbušniny v objektu/prostoru je vhodná evakuace ven podle požárních směrnic.

Při plánování evakuace myslete na následující:

- Pokyny k evakuaci musí být sděleny zaměstnancům jasně a srozumitelně, tak aby každý chápal jak postupovat.
- Postupy při evakuaci musí být pravidelně procvičovány. **Nedovolte, aby se bezpečnostní školení stalo formalitou!**
- Únikové cesty, východy a evakuační směry musí být jasně a přehledně značeny!
- Předem vyhradte prostory, do nichž by se v případě potřeby zaměstnanci měli evakuovat.
- Počítejte s možností i vícenásobného útoku a nutností přesunu osob od dalších míst s potenciálním nebezpečím jako jsou například skleněné plochy.
- Váš evakuační plán se doporučuje zkontrolovat s místními bezpečnostními složkami.

6. Detekce podezřelého chování

Věnujte Vy i Váš personál pozornost svému okolí a buďte přirozeně bdělí. Neobvyklé aktivity ve vašem okolí mohou být součástí plánování budoucího útoku. Útočníci v rámci plánování mohou navštívit potenciální cíl několikrát ještě před útokem. Provádějí tzv. „nepřátelskou obhlídku“, jejíž primární funkcí je:

- Získat profil cílového místa.
- Určit nejlepší způsob útoku.
- Určit optimálního čas na provedení útoku.

Včasné rozpoznání a nahlášení podezřelých aktivit v okolí Vašich objektů/prostranství může zamezit budoucímu útoku a zabránit ztrátám na životech i majetku. Identifikace hrozícího nebezpečí je obtížná, avšak existují určité signály, které by mohly prozradit chystající útok a které by měly vzbudit Vaše podezření, například:

- Osoby opakovaně parkující či postávající ve stejné oblasti bez zjevného důvodu.
- Jednotlivec nebo skupina lidí jeví zjevný zájem o umístění kamerových systémů a dalších bezpečnostní opatření ve Vašem objektu.
- Osoby pořizující nákresy fotografie nebo nahrávky Vašeho objektu.
- Neobvyklé otázky týkající se např. zabezpečení a režimu objektu, kladené cizími lidmi Vašemu personálu.
- Řidiči setrvávající ve svých vozidlech před objektem déle než bývá obvyklé.
- Jakákoliv situace, kdy se někdo bez zjevného důvodu snaží zakrýt svoji identitu (pokrývka hlavy zakrývající obličej, neochota předložit jakýkoliv doklad či poskytnout kontaktní údaj, platby velkých částek v hotovosti atd.).
- Série falešných poplachů, která může sloužit pachatelům k testování bezpečnostního systému (nález opuštěného zavazadla, oznámení uložení bomby v objektu).
- Ztráta firemních identifikačních karet, uniforem či vozidla.
- Nedávné porušení vnějších bezpečnostních zábran (např. poškození oplocení).
- Veškeré aktivity neslučitelné s účelem objektu.

Přílohy

„Co dělat když...“

Na následujících několika listech jsou popsány doporučené postupy chování v rámci jednotlivých bezpečnostních situací, s kterými byste se mohli setkat.

I. Nález podezřelého předmětu

V případě, že ve veřejně přístupném místě naleznete **podezřelý předmět (např. zavazadlo, taška), ke kterému se nikdo nehlásí a u kterého nelze jednoznačně vyloučit, že by mohl být nebezpečný.** Vedle nebezpečných chemických, biologických nebo radioaktivních látek by se mohlo jednat o tzv. nástražné výbušné systémy, které se aktivují například nárazem, prostřednictvím radiového signálu nebo jsou nastavené časově.

Doporučené postup chování v případě nálezu podezřelého předmětu:

- Zachovejte klid.
- S podezřelým předmětem nehybejte a ani se ho nedotýkejte se. Na základě neodborné manipulace by mohlo dojít k výbuchu, šíření nebezpečných látek nebo ke ztrátě kriminalistických stop (otisky prstů).
- O nález okamžitě telefonicky informujte Policii České republiky. V případě o takový telefonát požádejte další přítomné osoby (kolemjducí).
- Předmět policistům co nejlépe popište (vzhled, nápisy, chemické značky či číslice na obalu).
- O situaci informujte i další odpovědné osoby v místě nález (řidiče prostředku hromadné dopravy, personál nádraží, úřadu, nemocnice atd.), respektive všechny osoby v blízkosti.
- Pokuste se vyklidit prostor v okolí nález a až do příjezdu policejních pyrotechniků zabránit dalším osobám přiblížit se k podezřelému předmětu.
- Pokud by snad přece jen k explozi nebo uvolnění nebezpečných látek došlo, bezodkladně o tom informujte zdravotnickou záchrannou službu respektive Hasičský záchranný sbor České republiky a do příjezdu záchrannářů se podle svých sil a schopností zapojte do vyklizení prostoru a poskytnutí první pomoci raněným.

Pokud se později ukáže, že se o nebezpečnou věc nejedná, žádný trest Vám nehrozí. Jednali jste v dobré víře a není Vaší vinou, že jste nedokázali odborně posoudit bezpečnost či nebezpečnost konkrétního předmětu.

II. Setkání s podezřelou zásilkou

Důležitá je prevence. Zaměstnanci by měli být v rámci bezpečnostních školení informováni o možnostech rozpoznání podezřelé zásilky a následné vhodné reakci.

Vždy důsledně zvažte skutečnosti, které Vás vedou k názoru, že se jedná o podezřelou zásilku:

- Takovým znakem může být to, že se jedná o předmět od neznámého či anonymního odesílatele, který Vy, ani nikdo z Vašich kolegů neočekáváte.
- Vaše podezření může umocnit skutečnost, že jste balíček nebo dopis obdrželi nikoliv prostřednictvím České pošty (která je k odhalování nebezpečných zásilek dobře vybavena), ale cestou zásilkové služby.
- Může se jednat o zásilku neobvyklého tvaru, ozývají se z ní podezřelé zvuky (tikání), nebo že zásilka je na svůj rozměr nezvykle těžká.
- Podezření může vzniknout i po otevření zásilky (pokud uvnitř naleznete výhružný text, případně se Vám obsah zásilky zdá podezřelý sám o sobě: prášek, tekutina, jiný podezřelý předmět).

Pokud usoudíte, že zásilka vykazuje uvedené znaky, postupujte následujícím způsobem:

- Zásilku **neotevírejte** (pokud jste ji již neotevřeli).
- Zásilkou dále **nemanipulujte** (netřepejte s ní, nečichejte k ní, neochutnávejte její obsah).
- Zásilku **nepřenášejte** do dalších místností, vyhněte se případnému rozšíření nebezpečných látek do dalších prostor. Místnost, kde je zásilka umístěna, vyklidte, **uzavřete** a postarejte se, aby do ní nechodily další osoby. Případné rozsypané látky neutírejte ani nezametejte!
- Bezodkladně **kontaktujte** příslušné orgány (ve všech případech Policii České republiky; v případě podezření na chemickou nebo biologickou látku navíc ještě
- Hasičský záchranný sbor České republiky). Popište jim situaci a postupujte podle jejich pokynů.
- Po telefonátu **vyčkejte** příjezdu odborníků, kteří od Vás zásilku převezmou a odvezou k bližšímu prozkoumání. (zásilku s sebou na policejní nebo požární stanici **nenoste** či nevozte!)
- Několikrát důkladně **omyjte** ty části těla, které přišly do styku se zásilkou.
- Svrchní oděv, u kterého nemůžete vyloučit, že přišel s obsahem zásilky do styku, raději rovněž svlékněte a uložte do neprodyšného obalu.

V případě, že se Vaše podezření potvrdí (zejména, pokud by se mohlo jednat o chemickou, biologickou nebo radioaktivní látku), přistupte ihned k dalším opatřením:

- Pokuste se vysledovat řetězec osob, které přišly se zásilkou do styku (v rámci úřadu).
- Zúčastněné osoby informujte o existujícím nebezpečí a o nutnosti přijetí náležitých kroků (důkladná osobní hygiena, izolování potřísněného oděvu, preventivní návštěva lékaře).

V případě, že se podezření nepotvrdí, nebudou oznamovatelé nijak potrestáni, ani nebudou hradit náklady na výjezd bezpečnostních složek. Jednali v dobré víře a není jejich vinou, že nedokázali odborně posoudit nebezpečnost konkrétního předmět

III. Oznámení o uložení výbušnin

V České republice jsou výhrušky v souvislosti s uložením výbušniny poměrně častým jevem. Ačkoliv zkušenosti nasvědčují tomu, že se jedná většinou o falešné informace nelze je brát na lehkou váhu. Úspěšnost Policie České republiky při odhalování ohlašovatelů poplašných zpráv je poměrně vysoká. Původci takových zpráv zpravidla neuniknou trestu.

Pokud obdržíte výhružku použití výbušniny nebo jiné nebezpečné látky:

- Snažte se zjistit o jejím původci co nejvíce informací (z telefonátu, dopisu, e-mailu).
- Pokud je to možné, výhružný telefonát nahrávejte. V případě, že nahrávacím zařízením nedisponujete, snažte se alespoň poznamenat si nejdůležitější údaje o hovoru (viz. Formulář pro záznam výhružného telefonátu o uložení výbušniny).
- O situaci okamžitě informujte příslušné orgány (Policie České republiky, bezpečnostní technik na pracovišti atd.) a řiďte se jejich pokyny.
- Upozorněte pracovníky ostrahy na potřebu zvýšené ostražitosti vůči osobám, které v objektu nemají stálé pracoviště (zejména pokud nesou zavazadla), neznámým vozidlům v areálech objektu nebo v jeho blízkosti, opuštěným zavazadlům a další odloženým předmětům, jakékoliv neobvyklé činnosti uvnitř budovy a jejím okolí apod.
- Zvyšte počet kontrol budovy osobami odpovědnými za zabezpečení ochrany.
- Věnujte zvýšenou pozornost kontrole došlých zásilek s ohledem na jejich možný obsah.
- V případě, že dojde k výhružce pumovým útokem mimo budovu, nevyhlašujte evakuaci a zůstaňte v budově. Nepřibližujte se ale k oknům a vnějším vchodovým dveřím. Zatáhněte záclony a závěsy, stáhněte žaluzie.

IV. Výhrůžné dopisy, SMS, telefonáty a e-maily

Tyto výhrůžky, ať již se jedná o telefonáty, SMS, e-maily nebo klasické dopisy většinou vyhrožují či avizují určitou újmu konkrétní osobě.

Doporučené chování v případě obdržení výhrůžného dopisu, SMS, telefonátu a e-mailu:

- Podobně jako v případě telefonátu, oznamujícího uložení výbušniny, je třeba snažit se v první fázi zjistit o původci výhrůžky co nejvíce informací (z telefonátu, dopisu, SMS, e-mailu).
- Pokud se jedná o výhrůžný telefonát, snažte se ho prodlužovat, jak je to jen možné, a získat touto cestou co nejvíce informací o telefonující osobě. Naprosto ideální je pořídit nahrávku takového telefonátu.
- V případě výhrůžného dopisu je nutné, aby tento nešel v rámci úřadu „z ruky do ruky“, což by mohlo odstranit daktyloskopické stopy, případně DNA odesílatele.
- O situaci okamžitě informujte příslušné orgány (bezpečnostní technik v rámci úřadu, Policie České republiky atd.) a řiďte se jejich pokyny.
- Důsledně dodržujte instrukce vydávané bezpečnostními složkami. Buďte nápomocni při vyšetřování (možná motivace autora výhrůžky; podobnost se staršími podněty, kterými se úřad zabýval).

V. Útok střelnou zbraní

Teroristické útoky za využití střelné zbraně nejsou statisticky nejčastějším druhem útok, avšak na pozadí nedávných incidentů (aktivní střelec v Uherském Brodě 2015, teroristické útoky v Paříži 2015) se dostává toto bezpečnostní téma více do popředí.

V případě útoku střelnou zbraní je obecně doporučován následný postup, který by měl zvýšit Vaše šance na přežití:

1. Utíkejte pryč!

- Pokud je to možné, utíkejte a evakuujte ostatní (i přes jejich případný nesouhlas).
- Nezdržujte se braním svých osobních věcí. Největší hodnotou je lidský život a zdraví, až potom záchrana majetku!
- Pokud je to možné, pomozte ostatním v útěku.
- Zamezte ostatním vstup do prostoru.
- **Kontaktujte Policii České republiky co nejdříve to bude možné.**

2. Pokud nemůžete utíkat, schovejte se a zamkněte se!

- Zamkněte se/ zabarikádujte dveře.
- Pokud možno, zakryjte vhléd do místnosti, nebuďte u okna.
- Vypněte si vyzvánění na mobilu a buďte potichu.
- Schovejte se za velké objekty. NEDOPORUČUJE SE sklo, dřevo, tenký kov.

3. Pokud není jiná možnost, bojte!

- Pokuste se paralyzovat střelce.
- Využijte fyzické agrese.
- Využijte improvizovaných zbraní.

Formulář pro záznam výhružného telefonátu o uložení výbušniny:

- **Zapněte nahrávání telefonátu (pokud je to možné).**
- **Poznamenejte si přesný text/obsah telefonátu (nejlépe „slovo od slova“):**

Pokud je to možné zeptejte se:

- Kde je bomba teď?
- Kdy má vybuchnout?
- Jak vypadá?
- jaký druh výbušniny se jedná?
- Co výbuch způsobí?
- Proč?
- Jak se jmenujete?
- Jaká je Vaše národnost?
- Kde se nacházíte?
- Jaké je Vaše telefonní číslo?

Údaje k volajícímu:

- Pohlaví:
- Předpokládaný věk:
- Jazyk:

Vyjádření hrozby:

- kultivované
- nesouvislé
- nepřičetné
- vulgární
- čtené volajícím
- nahraná zpráva
- jiné (popište):

Hlas volajícího:

- tichý
- uplakaný
- rozzlobený
- vzrušený
- nosní
- hluboký
- chraptivý
- smích
- Akcent? Pokud ano, jaký?
- Povědomý? Pokud ano, koho Vám hlas připomínal:

Zvuky v pozadí:

- zmatek
- ticho
- hudba
- hlasy
- kuchyně
- vlaky
- letadla
- zvířata
- kancelářské stroje
- tovární stroje
- provoz na ulici (auta, tramvaje)
- společnost (oslava, večírek)
- jiné (popište):

Jiné poznámky:

Po ukončení hovoru

- Datum a čas hovoru:
- Délka hovoru:
- Číslo, na kterém byla výhrůžka oznámena:
- Podpis:

Telefonicky kontaktujte Policii České republiky!

Kontrolní formuláře

Následující kontrolní seznamy představují pomůcku pro ty, kteří jsou odpovědní za plánování bezpečnostních opatření. Mají jim pomoci při identifikaci možného nebezpečí a rizika. Seznam kladených otázek není vyčerpávající a nemusí být relevantní pro všechny adresáty této příručky.

Formulář A – Kamerový systém (CCTV)

Kamerový systém (CCTV)	ANO	NE	NEVÍM
Kontrolujete pravidelně noční záznamy z Vašeho kamerového systému za účelem zjištění podezřelé aktivity?			
Kontrolujete pravidelně noční záznamy z Vašeho kamerového systému za účelem zjištění podezřelé aktivity?			
Provádíte pravidelnou údržbu Vašeho kamerového systému?			
Zabírají kamery vchody a východy Vašeho objektu/akce?			
Zabírají kamery kritické oblasti Vašeho objektu/akce jako jsou IT zařízení, zálohové generátory, pokladny a neveřejné prostory?			
Uchovávejte si nahrávky z kamerového systému pro případ využití policií jako důkazního materiálu?			
Odpovídá nastavené datum i čas na kamerovém systému skutečnosti?			
Můžete s určitostí identifikovat jedince ze záznamů Vašeho kamerového systému?			
Je osvětlení sladěné s kamerovým systémem, tak aby zajistilo CCTV efektivní fungování jak ve dne, tak v noci?			
Plní každá z kamer účel, pro který byla prvotně nainstalována?			

Formulář B – Správa/údržba

Správa/údržba	ANO	NE	NEVÍM
Přehodnotili jste použití a umístění všech odpadních košů/kontejnerů v/kolem Vašeho objektu/akce s přihlédnutím k jejich velikosti, umístění blízko skleněných ploch a podpůrných stavebních konstrukcí?			
Udržujete venkovní prostory, vchody, východy, schodiště, vstupní halu kolem recepce a toalety čisté a upravené?			
Udržujete množství svého nábytku na nutné minimum, abyste poskytli menší příležitost, pro ukrytí podezřelého předmětu?			
Jsou Vaše nevyužívané kanceláře, pokoje a apartmány nebo jiné prostory uzamčeny nebo jinak zajištěny?			
Kontrolujete průběžně všechny únikové východy, zda jsou funkční a použitelné?			
Pravidelně kontrolujete funkčnost protipožárního zařízení a lékárniček?			
Je Váš personál vyškolený a ví jak reagovat v případě telefonní výhružky o uložení výbušniny?			

Formulář C – Evakuace ven/dovnitř

Evakuace ven/dovnitř	ANO	NE	NEVÍM
Je evakuace ven i dovnitř součástí vašeho bezpečnostního plánu?			
Pověřili jste osoby z řad zaměstnanců, kteří by v případě evakuace pomáhali?			
Máte zajištěné konkrétní únikové cesty?			
Jsou Vaše únikové cesty, východy a evakuační směry, jasně a přehledně značeny?			
Máte vyhrazený prostory, do nichž by se v případě potřeby zaměstnanci měli evakuovat?			
Konzultovali jste své evakuační plány s bezpečnostními složkami?			
Jsou Vaše evakuační plány pravidelně testovány, procvičovány a aktualizovány?			
Máte spolehlivé, testované komunikační zařízení v případě, že by došlo k mimořádné události?			

O čem vypovídají Vaše výsledky?

Po vyplnění kontrolních formulářů s otázkami z "dobré praxe" věnujte pozornost těm, na které jste odpověděli "NE" nebo "NEVÍM".

- V případě záporné odpovědi - "**NE**" byste měli co nejdříve začít řešit konkrétní problém obsažený v dané otázce.
- Podobně postupujte i u otázek na, které jste odpověděli "**NEVÍM**". Zjistěte více o těchto konkrétních otázkách a rozhodněte jak je řešit.
- U každé otázky, které se dostalo kladně odpovědi "**ANO**", byste neměli zapomenout průběžně kontrolovat a testovat tato bezpečnostní opatření pro ověření jejich funkčnosti a plnění jejich původních účelů.